

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/206/2012
Identifikačné číslo spisu:	7211231579
Dátum vydania rozhodnutia:	27.08.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Šatka
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7211231579.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej PRO CIVITAS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Astrová č. 2/A, IČO: 45 869 464, zastúpenej verita, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Karpatská č. 18, IČO: 35 940 875 proti povinnému I. C., naposledy bytom v P., toho času na neznámom mieste, zastúpenému opatrovníčkou Máriou Lackovou, tajomníčkou Okresného súdu Košice II, o vymoženie 126,95 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 39 Er 3129/2011, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 CoE 65/2012-75 z 31. mája 2012, takto

rozhodol:

Dovolanie oprávnenej o d m i e t a .
Povinnému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Oprávnená doručila súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému na vymoženie 126,95 eur s príslušenstvom. Povinnosť povinného zaplatiť jej túto sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom STÁLEHO ROZHODCOVSKÉHO SÚDU, zriadeného pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIÁČNÁ, a. s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 7, sp. zn. IIA0310014 z 15. apríla 2011. Následne súdny exekútor žiadosťou z 9. novembra 2011 požiadal Okresný súd Košice II o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa ust. § 44 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

Okresný súd Košice II uznesením č. k. 39 Er 3129/2011-15 z 18. novembra 2011 uvedenú žiadosť súdneho exekútora zamietol. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že jediným exekučným titulom, pri ktorom exekučný súd vstupuje aj do hmotnoprávneho vzťahu účastníkov exekučného konania, je rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní. Z ustanovenia § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoRK“) totiž vyplýva osobitná prieskumná právomoc exekučného súdu, umožňujúca mu zastaviť exekučné konanie ohľadom nároku oprávneného priznaného rozhodcovským rozsudkom, ak tento vykazuje niektorú z väd, uvedených v citovanom zákonom ustanovení. Exekučný súd je teda nielen oprávnený, ale aj povinný posudzovať, či

rozhodcovský rozsudok nezaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené, alebo odporuje dobrým mravom. Súladom exekučného titulu so zákonom v zmysle ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku pritom treba rozumieť nielen formálne náležitosti exekučného titulu, ale aj to, či je na základe neho možné exekúciu vykonať, teda či tu nie sú také zákonné ustanovenia, ktoré by bránili vykonaniu exekúcie na základe tohto exekučného titulu. Pre vyvodenie takýchto záverov musí mať súd k dispozícii predovšetkým zmluvu o úvere so všetkými jej neoddeliteľnými prílohami, ako aj listinu, obsahujúcu dohodu o tom, že riešenie sporov, ktoré vzniknú z konkrétneho zmluvného vzťahu, budú zmluvné strany riešiť v rozhodcovskom konaní - rozhodcovskú zmluvu, resp. doložku. Súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď po tom, ako sa oboznámil s právnymi a skutkovými okolnosťami, potrebnými na tento účel, preskúmať ex offio prípadnú nekalú povahu rozhodcovskej doložky, uvedenej v zmluve, uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom.

Súd preto preskúmal zmluvu o úvere č. 3057039905 z 13. októbra 2005, uzavretú medzi oprávnenou a povinným, vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, pričom zistil, že oprávnená sa touto zmluvou zaviazala poskytnúť povinnému úver vo výške 497,91 eur a povinný sa zaviazal oprávnenej poskytnutý úver vrátiť, a to v pravidelných mesačných splátkach po 24,63 eur. Ďalej okresný súd poukázal na to, že oprávnená má v predmete podnikania okrem iného aj finančný leasing. Na druhej strane, povinný je fyzickou osobou a z rozsudku rozhodcovského súdu, ani zo samotnej úverovej zmluvy nevyplýva, že by mu bol úver poskytnutý na účely zamestnania, povolania alebo podnikania. Tým sú podľa názoru súdu splnené podmienky pre to, aby bolo možné predmetný úver považovať za spotrebiteľský úver podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení platnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Ďalej okresný súd skúmal tiež Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, pričom zistil, že v článku 9 (prechodné a záverečné ustanovenia) bode 9.2 sa zmluvné strany dohodli, že akékoľvek spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere budú riešené dohodou. V prípade nedosiahnutia dohody klient prijíma návrh banky na riešenie vzájomných sporov, vzniknutých na základe alebo súvisiacich so zmluvou o úvere, vrátane sporov o jej platnosť, výklad a zánik, v rozhodcovskom konaní pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIÁČNÁ, a. s., podľa jeho vnútorných predpisov. Miestom rozhodcovského konania je Bratislava. Okresný súd predmetnú rozhodcovskú doložku posúdil ako neprijateľnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy. Poukázal na to, že spotrebiteľ si rozhodcovskú doložku osobitne nevyjednal a nemal na výber, vzhľadom na jej splnenie s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť, alebo sa podrobiť všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Doložka nebola dojednaná v čase vyššej bdelosti spotrebiteľa, ale na začiatku zmluvného vzťahu. Takto formulovaná doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a preto je v zmysle ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka neplatná. Za okolnosti, ktoré vyvolávajú hrubú nerovnováhu v právnom vzťahu medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa, považoval okresný súd tiež neprijateľné miesto rozhodcovského konania, ktoré môže spotrebiteľa odradiť od uplatnenia jeho práv. Poukázal na to, že v danom prípade je miestom rozhodcovského konania Bratislava, zatiaľ čo povinný ako spotrebiteľ má prihlásený trvalý pobyt v Košiciach. Na základe uvedeného okresný súd uzavrel, že zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní (navyše pred vopred určeným rozhodcovským súdom), bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom.

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Košiciach (ako súd odvolací) rozhodol uznesením č. k. 11 CoE 65/2012-75 z 31. mája 2012 tak, že napadnuté uznesenie ako vecne správne podľa ust. § 219 ods. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) potvrdil, pretože sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol ďalšie dôvody, ktorými zároveň reagoval na relevantné argumenty odvolania. Oprávnená podľa názoru odvolacieho súdu neuviedla žiadne

skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť záveru, ku ktorému dospel súd prvého stupňa, a to, že rozhodcovský rozsudok, predovšetkým z dôvodu neplatnej rozhodcovskej doložky, nie je spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by bolo možné viesť exekúciu. Uvedený nesúlad rozhodcovského rozsudku so zákonom, predstavuje prekážku vykonania exekúcie pre chýbajúci hmotnoprávny (materiálny) predpoklad prípustnosti exekúcie, preto už len z tohto dôvodu bola žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie správne zamietnutá. K námietke oprávnenej, týkajúcej sa zákona o bankách, odvolací súd uviedol, že z ustanovenia § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách síce vyplýva, že banky a pobočky zahraničných bánk sú povinné ponúknuť svojim klientom neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy, avšak klient by mal mať stále možnosť voľby, či prijme alebo neprijme predložený návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy.

Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvého stupňa v prejednávanej veci konal v súlade so zákonom, pokiaľ posudzoval rozhodcovský rozsudok z hľadísk uvedených v ustanovení § 45 ZoRK a správne aplikoval aj ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, ktoré zvyrazňuje zodpovednosť exekučného súdu za vydanie poverenia na vykonanie exekúcie tým, že mu umožňuje uznesením zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prípade, ak zistí rozpor žiadosti, návrhu alebo exekučného titulu so zákonom. Pri tomto rozhodovaní súd prvého stupňa správne podrobil osobitnej súdnej kontrole rozhodcovskú doložku, zakotvenú v článku 9 zmluvy o úvere, uzavretej medzi účastníkmi konania, berúc do úvahy kritériá, na ktorých je založený inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky a dospel tiež k správne záveru o neprijateľnosti, a tým aj neplatnosti predmetnej rozhodcovskej doložky, ktorá v dôsledku toho nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu na konanie a rozhodovanie majetkových sporov, vyplývajúcich zo (spotrebiteľskej) úverovej zmluvy. Odvolací súd zdôraznil, že pri právnej úprave spotrebiteľských zmlúv sa vychádza zo zásady ochrany spotrebiteľa ako tzv. slabšej zmluvnej strany (keďže spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície v slabšom postavení a nemá možnosť individuálne ovplyvniť obsah zmluvy vopred pripravenej dodávateľom) a tiež zo zásady neprípustnosti zneužívania monopolného postavenia dodávateľov ako tzv. silnej zmluvnej strany.

Poukázal tiež na to, že v ustanovení § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka zákonodarcu vymedzil všeobecnú zásadu, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. neprijateľné podmienky). To neplatí iba v prípade, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka neprijateľnou podmienkou, uvedenou v spotrebiteľskej zmluve, je aj ustanovenie, ktoré vyžaduje v rámci dojednania rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Neprijateľné podmienky, upravené v spotrebiteľských zmluvách, sú neplatné (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka). Z citovanej zákonnej úpravy vyplýva, že medzi neprijateľné podmienky Občiansky zákonník zahŕňa aj dojednanie rozhodcovskej doložky, vyžadujúcej od spotrebiteľa výlučné riešenie sporov s dodávateľom v rozhodcovskom konaní. V danom prípade rozhodcovská doložka, zakotvená v článku 9 zmluvy o úvere, uzavretej medzi účastníkmi konania, vyžaduje od povinného ako spotrebiteľa, aby akékoľvek spory, ktoré vzniknú zo zmluvy alebo obchodných podmienok, v prípade nedosiahnutia dohody riešil výlučne v rozhodcovskom konaní pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti Rozhodcovská, arbitrážna a mediačná, a. s. Táto zmluvná podmienka je súčasťou štandardnej formulárovej zmluvy (dohoda o nej je obsiahnutá v obchodných podmienkach pre úver) právnej predchodkyne oprávnenej ako dodávateľa, ktorá nebola s povinným ako spotrebiteľom individuálne dojednaná, lebo povinný nemal možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť obsah predmetnej zmluvy a nemal na výber, vzhľadom na splnutie rozhodcovskej doložky s ostatnými štandardnými podmienkami. Povinný mohol len zmluvu ako celok odmietnuť, alebo sa podrobiť všetkým zmluvným podmienkam, a teda aj rozhodovaniu sporov v rozhodcovskom konaní. Takto formulovaná rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinného (spotrebiteľa), pretože neumožňuje spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu a ponecháva ho výlučne na dodávateľa, ktorý

vybral konkrétny rozhodcovský súd, čím je spotrebiteľovi fakticky odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom v prípade, ak dodávateľ podá návrh na rozhodcovský súd. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je takto formulovaná rozhodcovská doložka neprijateľná, a tým v zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná, preto na základe nej (bez právomoci rozhodcovského súdu) vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh právnej predchodkyne oprávnenej, nie je materiálne vykonateľným exekučným titulom.

Ako nedôvodnú posúdil odvolací súd tiež námietku oprávnenej, že napadnuté rozhodnutie bude mať za následok odňatie práva veriteľa na súdnu ochranu. Poukázal na to, že oprávnenej nič nebráni v uplatnení svojich oprávnených nárokov voči povinnému, vyplývajúcich z uzavretej úverovej zmluvy, na príslušnom všeobecnom súde a následne ani vo vymáhaní pohľadávky (priznanej právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím) zákonným postupom v exekučnom konaní.

Uznesenie odvolacieho súdu napadla oprávnená (ďalej aj „dovolatelka“) dovolaním, v ktorom žiadala napadnuté uznesenie zmeniť tak, že dovolací súd „poverí súdneho exekútora vykonaním exekúcie“, alebo alternatívne zrušiť obe rozhodnutia súdov nižšieho stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, pretože súdy v danom prípade: a/ rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O. s. p.), b/ rozhodovali napriek tomu, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O. s. p.), c/ rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O. s. p.), d/ odhali oprávnenej možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.), e/ konanie zaťažili tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a f/ svoje rozhodnutia založili na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená, zastúpená v dovolacom konaní v súlade s ust. § 241 ods. 1 vetou druhou O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla oprávnená dovolaním, nevykazuje znaky žiadneho z nich. Dovolanie oprávnenej preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. nie je prípustné.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd, taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/ a g/ O. s. p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní ani najavo, preto prípustnosť jej dovolania z týchto ustanovení nevyplyva.

K obsahovo rovnakým námietkam oprávnenej, z ktorých vyvodzuje prípustnosť a opodstatnenosť dovolania podaného v preskúmvanej veci, sa už Najvyšší súd SR vyjadril vo viacerých iných, skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých tá istá oprávnená vystupovala v procesnom postavení dovolateľky. Ako príklad uvádza Najvyšší súd SR uznesenia z 13. augusta 2013 sp. zn. 1 Oboer 8/2013, z 9. júla 2013 sp. zn. 1 Oboer 7/2013, z 28. marca 2013 sp. zn. 6 Cdo 436/2012 alebo z 29. januára 2013 sp. zn. 6 Cdo 426/2012 s konštatovaním, že právne závery, ku ktorým dospel v týchto rozhodnutiach, sú plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci.

V rozhodnutiach uvedených v predchádzajúcom odseku Najvyšší súd SR konštatoval, že:

1. Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu (§ 237 písm. a/ O. s. p.) je daná, iba ak súd rozhodol vo veci, o ktorej nemal rozhodnúť. Rozhodovanie súdov v exekučných veciach však vyplýva priamo zo zákona (viď napríklad ustanovenia § 38 ods. 3, § 44 ods. 2, § 50 ods. 2, § 56, § 57 a

ďalšie Exekučného poriadku).

2. Prekážku rozsúdenej veci (§ 237 písm. d/ O. s. p.) pre exekučné konanie netvorí rozhodcovský rozsudok, vydaný v rozhodcovskom konaní, lebo rozhodcovské konanie nemá charakter exekučného konania.

3. Ustanovenie § 237 písm. e/ O. s. p. dopadá len na tie prípady, v ktorých súd prejednal a meritórne rozhodol vec, hoci nebol podaný žiadny návrh na začatie konania vo veci, ktorá nemôže začať bez návrhu. V prejednávanej veci však oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie.

4. Pokiaľ v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor so spotrebiteľom prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (R 46/2012).

5. Pokiaľ súdy po konštatovaní nedostatku právomoci rozhodcovského súdu, odvíjajúcej sa od neexistencie, resp. neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, rozhodli o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, neodňali tým dovolateľke možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

K týmto záverom (viď body 1. až 5.) dospel Najvyšší súd SR aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom, že v danom prípade uzavretá rozhodcovská doložka z dôvodov vysvetlených už súdmi nižších stupňov, je neprijateľná podmienka spotrebiteľskej zmluvy (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), čo zakladá jej neplatnosť. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu vydať rozhodcovský rozsudok, ktorý v dôsledku toho nie je vykonateľný exekučný titul.

Dovolateľkou namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdov, nepreskúmateľnosť ich rozhodnutí (R 111/1998 a tiež III. ÚS 551/2012) a nesprávnosť právneho posúdenia, na ktorom tieto rozhodnutia spočívajú (R 54/2012), nie sú vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a prípustnosť dovolania nezakladajú.

Vzhľadom k tomu, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania, tvrdených dovolateľkou, ani nevyšli najavo iné vady uvedené v § 237 O. s. p., pričom prípustnosť podaného dovolania nevyplýva ani z § 239 O. s. p., Najvyšší súd SR odmietol procesne neprípustné dovolanie oprávnenej podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

V dovolacom konaní úspešnému povinnému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd SR povinnému náhradu týchto trov nepriznal, pretože povinný nepodal návrh na jej priznanie (§ 151 O. s. p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.